

N:o 16.

Ank. till Riksd. Kansli d. 20 Mars 1868, kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner, åsystande ändring dels af åtskilda stadganden rörande exsekutionsväsendet, dels af föreskrifterna i 47 och 51 §§ Konkurslagen.

Genom ifrågavarande motioner, hvilka blifvit till Lag-Utskottets behandling öfverlemnade, är föreslaget:

1:o af Herr *A. O. Wallenberg* (motionen n:o 53 i första serien), "att utur Konkurslagen af den 18 September 1862 samt Kongl. Förordningen af den 5 November 1867, angående förändrad lydelse af 51 § Konkurslagen, samt Kongl. Förordningen den 27 April 1810 angående värdering af utmätt fastighet å landet, jemte Kongl. förklaringen den 27 Juni 1811, samt utur alla andra Kongl. förordningar eller gällande författningar må uteslutas allt, som föreskrifver särskild värdering af mät tagen eller konkursmassa tillhörig fast egendom";

2:o af *samma motionär* (motionen n:o 54), "att ur Kongl. Förordningen den 18 December 1823, angående verkställighet af auktioner å utmätt fast egendom, samt till samma ämne hörande Kongl. Förordningen af den 21 Mars 1835, och Konkurslagen af den 18 September 1862 med Kongl. Förordningen den 5 November 1867, samt utur alla andra möjligen gällande författningar må uteslutas alla bestämmelser om flera än en auktion, och den ovilkorlig, å i mät tagen eller konkursmassa tillhörig fast egendom";

3:o af *samma motionär* (motionen n:o 55), "att auktionsmetoden *upp- och afslag* ej längre må begagnas, då utmätt eller konkursmassa tillhörig egendom genom auktion skall försäljas";

4:o af Herr *A. Rydberg* (motionen n:o 94 i andra serien), att 47 § i Konkurslagen måtte ändras till denna lydelse:

"Under anslagstiden skola gode männen upprätta beskrifning öfver den till boet hörande fasta egendom, för hvilken det för året åsatta taxeringsvärde utgör

värderingssumman. Ej må dock sådan egendom före inställelsedagen försälas, utan så är att den för in-tecknad gäld utmätt blifvit“;

5:o af Herr *O. Nilsson* från Christianstads län (motionen n:o 22 i andra serien), “att föreskriften i nyssnämnda § af Konkurslagen om värdering af konkursmassas fasta egendom måtte upphävas“;

6:o likaledes af Herr *O. Nilsson* (motionen n:o 317), att 3 och 4 momenten i 51 § Konkurslagen, jemförd med Kongl. Förordningen den 5 November 1867, måtte erhålla följande lydelse:

“Ej må å första auktion egendom säljas under in-teckningarnes värde, sammanlagdt med det belopp, som med förmänsrätt framför desamma enligt lag bör ur egendomen utgå. Kan försäljning sålunda ej ske, ege borgenärerne, i den ordning 59 och 60 §§ stadga, angående försäljningen vid allmänt sammanträde besluta; dock med vilkor att alla kända in-teckningshafvare blifvit genom särskilda, dem bevisligen delgifna kallelser om sammanträdet underrättade; och varde sådan auktion genom vederbörande myndighet förrättad“;

7:o af Herr *P. Staaff* (motionen n:o 38 i andra serien), att 5 kapitlet 2 § Utsöknings-balken, hvarest stadgas, att “hvad gäldenär minst umbära kan, såsom det han sin näring idkar med, skall sist utmätas“, måtte förändras till denna lydelse:

”Från utmätning skall undantagas de gång- och sängkläder, gäldenär för sig, hustru och oförsörjda barn behöfver, äfvensom hvad han oundgängligast för drifvande af sin näring tarfvar“;

8:o af Herr *J. Wedberg* (motionen n:o 92 i andra serien), “att Riksdagen måtte för sin del besluta, att hvad genom Kongl. Förordningarne den 10 Juni 1841 och den 6 Oktober 1848 är om utsökande af auktionsfordringar stadgadt, jemväl skall hafva tillämpning vid utsökandet af kapital och ränta efter i fastighet in-tecknad skuldebref“; och

9:o af Herr *C. Orre* (motionen n:o 20 i andra serien), att beslut måtte af Riksdagen fattas, hvarigenom kunde ernås “en så mycket möjligt är tydlig och klar stadga angående utmätningsväsendet i allmänhet, samt att sålunda nu befintliga mångfaldiga författningar måtte ändras och förbättras i öfverensstämmelse med tidens fordringar“.

Det sammanhang, hvori dessa ämnen stå till hvarandra, i förening med den omständighet att de tre förstnämnda motionerna hvar för sig afse förändring af gällande stadganden rörande både utmätt och konkursmassa tillhörig fast egendom, föranleder Utskottet att på en gång behandla samtliga, här ofvan upptagna förslag. Dervid torde till en början böra lemnas en kort redogörelse för hvad lag och författningar i förevarande hänseenden hufvudsakligen föreskrifva.

Enligt Kongl. Förordningen den 27 April 1810 åligger det kronofogde eller den, som under hans ansvar verkställer utmätning af fastighet å landet, att upp-

rätta fullständig beskrifning deröfver och med biträde af två nämndemän densamma värdera, dervid egaren är obetaget ej allenast att tillkalla andra gode män till förrättningens öfvervarande, utan ock, om så åstundas, söka värdering af domaren, hvilket i sådant fall bör genast hos utmätningmännen innan deras afresa samt sist inom en månad derefter hos domaren tillkännagifvas; och eger gäldenären, derest han och borgenären ej kunna öfverenskomma om auktionsstället, att bestämma, om auktionen skall förrättas på landskansliet eller å tingsstället i det härad der egendomen ligger; skolande, jemlikt Kongl. Förklaringen den 27 Juni 1811, auktionen förrättas å landskansliet, i fall gäldenären underlåter att vid utmätningen eller värderingen auktionsstället uppgifva. — Kongl. Förordningen den 21 Mars 1835 föreskrifver, att första auktionen skall, om egendomen ligger å landet, minst två månader före auktionsförrättningen, men om den är i stad belägen, minst en månad förut i behörig ordning kungöras, samt att, der mer än en auktion blifver af nöden, den andra auktionen bör hållas inom sex månader å landet och inom fyra månader i stad, räknade från det domen eller utslaget till kronofogden eller magistraten för verkställighet aflemnades. — Genom Kongl. Förordningen den 18 December 1823 är stadgadt, att, om vid första auktionen å utmätt fast egendom värderingssumman eller derutöfver bjudes, försäljning då skall ske, utan afseende på större eller mindre antal närvarande spekulanter, men att, i annat fall, ny auktion bör hållas sex veckor derefter, då med iakttagande af föreskriften i 5 kapitlet 4 § Utsöknings-balken, att utrop ej må ske då allenast få äro tillstädes, fastigheten ovilkorligen försäljes till den mestbjudande, ehvad hans bud är till beloppet större eller mindre, så vida icke gäldenären och samtliga fordringsegarne annorlunda åsämjas, samt att i afseende på tredje och följande auktioner på enahanda sätt förfaras skall. — I Kongl. Förordningen den 29 November 1823 påbjudes, att fastighetsauktioner skola förrättas i s. k. upp- och afslag, derest icke gäldenären och borgenärer samt alla de, hvilkas rätt kan vara i fråga, enhälligt öfverenskomma om annat försäljningssätt. — Beträffande konkursmassas fasta egendom hafva gode männen åliggande, enligt 47 § i Konkurslagen den 18 September 1862, att under anslags-tiden låta densamma värderas, på sätt i Utsöknings-balken sägs; och vidare stadgas i 51 §, sådan den lyder i Kongl. Förordningen den 5 November 1867: "Fast egendom må ej annorledes än å offentlig auktion säljas, der ej alla vid sammankomsten närvarande borgenärer, så ock gäldenären, dertill samtycka. Är sådan egendom för gäld intecknad, då må försäljning utom offentlig auktion ej ske, der ej de inteckningshafvare, hvilkas rätt må vara deraf beroende, bifall dertill lemnat; sker försäljningen å auktion, varde de inteckningshafvare, som kände äro, dertill kallade. Ej må å sådan auktion egendomen säljas under inteckningarnes värde, sammanlagdt med det belopp, som med förmånsrätt framför desamma enligt lag bör ur egendomen utgå, der ej borgenärerne, i den ordning 59 och 60 §§ stadga, så ock de inteckningshafvare, hvilkas

rätt är deraf beroende, till den försäljning bifall lemna. Kan försäljning sålunda ej ske, ega borgenärerne hos vederbörande myndighet äska försäljning i den ordning, som om fast egendom, den der utmätt blifvit, särskildt är stadgadt.— I utsökningsmål, der fråga är om fordringsanspråk, som härleder sig från inrop af varor på offentlig auktion och är grundadt på ordentligen fördt auktionsprotokoll, eger Konungens Befallningshafvande, enligt Kongl. Förordningarne den 10 Juni 1841 och den 6 Oktober 1848, magt att förståndiga vederbörande underexsekutor, att, der jäf mot krafvetts riktighet icke möter, uttaga fordringsbeloppet med ränta och kostnadsersättning.

Det kan icke förnekas, att, såsom Herr Wallenberg i sin först omnämnda motion anmärkt, våra utsökningslagar, i hvad de angå utmätning och försäljning af fast egendom, likasom äfven i flera andra hänseenden, äro olämpliga. Den tidsutdrägt och de många omvägar, som erfordras för uttagande af en fordran på exekutiv väg ur fast egendom, särdeles då gäldenären begagnar de tillfällen, som stå honom till buds, att genom besvär öfver exsekutors åtgärder ytterligare uppehålla tiden, hafva onekligen verkat högst menligt på fastighetskrediten. Inteckningssäkerheten är icke eftersökt, såsom den borde vara. Kapitalisten finner det föga förenligt med sin fördel att placera sina penningar i en fastighet, då han icke med någon visshet kan beräkna tiden, vare sig för kapitalets återfående eller för räntans utbekommande. Han söker derföre andra utvägar att göra sina penningar fruktbarande.

Utskottet delar således visserligen Herr Wallenbergs uttalade åsigt om behöfligheten af förändring i hvad som nu är stadgadt så väl rörande värdering af utmätt fast egendom, som ock angående vilkoret för sådan egendoms försäljning å första auktionen; men en värdering i sammanhang med utmätningen torde dock blifva nödvändig, åtminstone i de ofta förekommande fall då gäldenären eger flera fastigheter, emedan exsekutor måste utröna hvad och huru mycket deraf, som med hänsyn till skuldbeloppets storlek bör utmätas. Att föreskrifva ett olika förfarande för denna händelse och för det fall, att gäldenären eger blott *en* utmättningsbar fastighet, så att värdering skulle ske blott i förra fallet, men icke i det sednare, synes icke vara lämpligt. Vål kunde, på sätt motionären antydt, det belopp, hvar till en fastighet vid bevillningstaxeringen blifvit uppskattad, antagas såsom utmärkande äfven dess försäljningsvärde, så vida nemligen ett taxeringsvärde å den utmätta fastigheten alltid vore att tillgå. Men detta är icke förhållandet; ty det inträffar stundom, att flera fastighetslotter, af hvilka endast en eller annan bör utmätas, äro inbegripna under ett gemensamt taxeringsvärde, eller att gäldenären, efter det bevillningstaxeringen skett men före utmätningens förrättande, afhändt sig någon del af sin fastighet eller eljest genom jordafsöndring minskat dess värde. I dessa fall kan det vid bevillningstaxeringen fastställda värde å det hela icke tjena till

någon ledning i afseende på försäljningsbeloppet. Vid sådant förhållande och med afseende å det nära sammanhang, hvori föreskrifterna om värdering af utmätt fast egendom och att sådan egendom ej må vid första auktionen säljas under värderingssumman stå till hvarandra, torde den förra föreskriften icke lämpligen böra undergå någon förändring, så länge den sednare kvarstår; och orsaken dertill att Utskottet, oaktadt det instämmer i motionärens åsigt, att förbudet mot utmätt fastighets försäljning vid första auktionen till lägre pris än värderingssumman är olämpligt och för fastighetskrediten skadligt, likväl tvekar att för närvarande tillstyrka borttagande af detta förbud, skall Utskottet nu angifva.

Om nemligen sagda förbud borttages, hafva ej mindre gäldenären än äfven inteckningshafvare och andra förmånsrätt egande borgenärer billigt anspråk derpå, att åt underrättelsen om den förestående försäljningen gifves all den offentlighet, som är möjlig, och detta i god tid före auktionen, på det att spekulanter må hinna att taga kännedom om den utmätta egendomens beskaffenhet, samt äfven de fordringsegare, hvilka icke kunna särskildt kallas, erhålla kunskap om försäljningen och tillfälle att sin rätt dervid bevaka. För sådant ändamål blefve nödigt, att hvarje utmätningssauktion å fast egendom kungjordes icke blott på sätt nu allmänast sker, eller allenast genom kungörelser i kyrkorna inom det län, der egendomen är belägen, utan ock i allmänna tidningarne och i tidningarne inom orten; och då det är lika angeläget att sådant iakttages vid försäljning af stadsfastighet, som när fråga är om utmätt fastighet å landet, samt således lika tid i begge fallen borde bestämmas, blefve deraf en följd, att de i Kongl. Förordningen den 21 Mars 1835 härutinnan meddelade föreskrifter måste ändras. Men icke nog härmed, — nödigt blefve ock, att till öfverensstämmelse härmed förändra och i en författning sammanföra alla de spridda stadganden rörande utmätning och försäljning af fast egendom med hvad mera dermed står i sammanhang, hvilka nu innefattas i flera vid olika tider utkomna författningar. Bland dessa, utom de ofvan omförmälda, vill Utskottet blott nämna Kongl. Förordningarne den 17 Februari 1748, den 14 Juli 1815 och den 4 Mars 1752; och omarbetningen af alla dessa författningar skulle erfordra en tid, hvars egnande åt detta ämne Utskottets öfriga mångfaldiga göromål icke medgifva. Då nu dessutom Kongl. Maj:ts tillkännagifvit sin afsigt vara att låta utarbета förslag till helt och hållet ny utsokningslag, dervid förevarande frågor om värdering och försäljning af utmätt fast egendom otvifvelaktigt komma under öfvervägande, synes det ock vara mindre lämpligt att i dessa frågor, lösryckta från hvad som i öfrigt rörer utsokningsväsendet, nu föreslå förändrade lagstadganden, helst det är föga sannolikt att ett sådant särskildt förslag skulle vinna Kongl. Maj:ts godkännande.

Beträffande föreskriften om utmätt fast egendoms försäljning genom upp- och afslag, så åsyftas dermed att förekomma egendomens afyttrande för underpris till skada för gäldenären och i de flesta fall äfven för hans borgenärer. Genom

detta försäljningssätt förmås nemligen spekulanten att på förhand bestämma sig för det belopp, hvartill han vill gå, och att derefter göra anbud, för att icke förekommas af någon annan, då deremot vid försäljning endast i uppslag högsta anbudet är beroende på den större eller mindre täflan, som under pågående utrop eger rum. Oaktadt lagens föreskrift att utrop till ovillkorlig försäljning ej må ske, då allenast få äro tillstådes, torde dock ofta inträffa, att blott en enda bland de närvarande är verklig spekulant. Denne kunde då, i fall den sednare försäljningsmetoden begagnades, åtkomma egendomen för ett oskäligt lågt pris, vida understigande det belopp, som han vid försäljningen i upp- och afslag skulle funnit sig föranlåten att bjuda. Ifrågavarande auktionssätt torde fördenskull icke böra afskaffas, med mindre andra garantier i berörda hänseende stadgas. Frågan synes dock lämpligast kunna lösas vid utarbetandet af den nya utsökningslagen, i afbidan hvarpå Utskottet äfven i denna del tvekar att nu föreslå någon förändring af gällande lag.

Af sistnämnda anledning anser Utskottet Herrar Staafts, Wedbergs och Orres ofvanberörda framställningar icke heller böra till någon lagstiftningsåtgärd för närvarande föranleda, och detta, hvad beträffar Herr Orres motion, så mycket mindre som densamma icke innefattar några bestämda förslag till förändring af de lagstadganden, hvilka deri åsyftas.

Hvad åter angår de af Herrar Wallenberg, O. Nilsson och Rydberg väckta förslag om ändring i 47 § Konkurslagen, åsyftande, de tvänne förstnämndes, att föreskriften om värdering af konkursmassas fasta egendom måtte upphävas, med den af Herr Wallenberg vidare afsedda följd, att, i likhet med hvad motionären föreslagit i fråga om försäljning af utmätt fastighet, egendomen, då försäljningen sker i den ordning sista punkten i förra afdelningen af 51 § bestämmer, eller genom exsekutor, må kunna redan å första auktionen försäljas till hvad pris som helst, — samt Herr Rydbergs, att det egendomen åsatta taxeringsvärde måtte anses såsom värderingssumma och föreskrift stadgas för gode männen att under anslags-tiden upprätta beskrifning öfver egendomen; så kunde sistnämnda förslag visserligen vara antagligt, så vidt som fråga endast är om försäljning genom syslomens försorg och derest taxeringsvärde å egendomen alltid funnes. Detta är likväl icke förhållandet, efter hvad ofvan är anmärkt i fråga om utmätt fastighet. För öfrigt bör härvid märkas, att en någorlunda tillförlitlig värdering af egendomen erfordras icke blott till ledning för borgenärer och spekulanter, men äfven för den pröfning af möjligen förekommande ackordsförslag, som på konkursdomstolen ankommer. Skall åter egendomen genom exsekutor försäljas, måste dervid iakttagas de föreskrifter, som gälla i fråga om försäljning af utmätt fastighet och hvilkas upphäfvande eller förändring Utskottet, enligt hvad redan är anfördt, ansett sig för närvarande icke böra tillstyrka; så att, om ordentlig värdering icke skett innan ärendet öfverlemnas till exsekutors handläggning, det blir nödigt att den då verkställes, på sätt om utmätt

fastighet är stadgad. De olägenheter och hinder, som härigenom kunde och till en del måste uppstå, torde ej behöfva påpekas. Det föreslagna synes dessutom icke vara af den vikt, att ett nytt eller förändradt lagbud deraf *nu* bör föränledas.

Vidkommande slutligen den af Herr O. Nilsson yrkade ytterligare förändring i 51 § Konkurslagen, så har denna § genom Kongl. Förordningen den 5 November 1867 nyss erhållit en af Riksdagen tillstyrkt förändrad lydelse, och redan detta vore ett giltigt skäl till afstyrkande af förslaget; men derjemte förekommer, att in-teckningshafvare, hvilka icke äro pligtige att i konkurs anmäla eller bevaka sina fordringar, torde vara berättigade att, utan deltagande i öfrige borgenärers öfverläggningar och beslut, tillgodonjuta den rätt, som dem lagligen tillkommer, utan någon skyldighet att, såsom förslaget afser, underkasta sig de vilkor, som de öfrige, möjligen till de förres förfång, kunna bestämma. Förslaget är för öfrigt till sitt innehåll ganska otydligt, så att, om det blefve lag, mycken tvekan om dess rätta tillämpning skulle uppstå.

På sålunda anförda grunder får Utskottet vördsamt hemställa,

- 1:o. att Herr Wallenbergs tvänne först omnämnda motioner, n:ris 53 och 54, angående dels värdering af utmätt och konkursmassa tillhörig fast egendom och dels ovilkorlig försäljning af sådan egendom å första auktionen, äfvensom Herrar Rydbergs och O. Nilssons förenämnda motioner må af Riksdagen lemnas utan vidare afseende;
- 2:o. att Herr Wallenbergs motion, n:o 55, om afskaffande af försäljnings sättet i upp- och afslag, ej heller må till någon lagstiftningsåtgärd föränleda;
- 3:o. att Herr Staaffs ifrågavarande motion ej må till någon Riksdagens vidare åtgärd föränleda;
- 4:o. att Herr Wedbergs ofvanberörda framställning ej må vinna Riksdagens bifall; samt
- 5:o. att jemväl Herr Orres motion må lemnas utan vidare afseende.

Stockholm den 20 Mars 1868.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

Reservationer:

af Herr *Holmberg*: Visserligen är det att förvänta, att Kongl. Maj:t ofördröjligen vidtager åtgärd för utarbetande af förslag till ny utsökningslag; men då
otvifvelaktigt

otvifvelaktigt många år skola gå till ända, innan en sådan lag kan blifva godkänd och antagen, torde det ej vara välbetänkt att under tiden åsidosätta vidtagande af de partiela förändringar i utsökningsväsendet, som af nödig omsorg för fastighetskreditens upprätthållande påkallas. Till slika förändringar är otvifvelaktigt att hänföra hvad Herr Wallenberg i sina motioner N:is 53 och 54 föreslagit, *dels* om upphäfvande af nu gällande stadganden rörande särskild värdering af i mät tagen eller konkursmassa tillhörig fast egendom, och *dels* om sådan ändring af de i ämnet gällande författningar, att i mät tagen eller konkursmassa tillhörig fast egendom skall vid den första auktion, som derå genom exsekutors försorg förrättas, ovilkorligen försäljas. Jag anser därför, att Lag-Utskottet, som hufvudsakligen godkänt de i Herr Wallenbergs berörda motioner uttalade åsigtter, bort i enlighet dermed utarbete ett förslag till förändrade stadganden, huru med utmätning och försäljning af fast egendom, som skall till betalning af egarens gäld användas, förhållas bör.

Beträffande Herr O. Nilssons motion N:o 22 om ändring af 47 § i Konkurslagen den 18 September 1862, anser jag bifall till samma motion bort i så måtto tillstyrkas, att särskild värdering af konkursmassas fasta egendom icke skall ega rum, då taxeringsvärde är densamma åsatt; hvadan jag vördsamt hemställer: att Riksdagen må för sin del besluta, att nämnda § förändras till följande lydelse:

§ 47.

Under anslagstiden låte gode männen fast egendom, *hvarå taxeringsvärde ej satt är*, värderas som i Utsökningsbalken sägs. Ej må dock sådan egendom före inställelsedagen försäljas, utan så är, att den för intecknad gäld utmätt blifvit.

af Herr *Rosenberg*, som instämde med Herr *Holmberg*;

af Herr *Ahlgren*: Då Kongl. Maj:t tillkännagifvit sin afsigt vara, att låta utarbete förslag till ny utsökningslag, i sammanhang hvarmed samtliga de i motionerna omförmälda frågor, såsom stående i närmare eller fjernare sammanhang med utsökningslagarne, torde komma under pröfning, instämmer jag med Utskottet, utom hvad angår de åsigtter, som af Utskottet blifvit uttalade, beträffande föreskriften om utmätt fast egendoms försäljning genom upp- och afslag, hvilket auktionsätt jag för min del anser mindre lämpligt.

af Herrar *Bovin* och *Bälter Sven Ersson*, hvilka instämde med Herr *Ahlgren*.